

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 22.3.2022
COM(2022) 118 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**hodnotící provádění a dosažené výsledky programu Práva, rovnost a občanství na
období 2014–2020**

{SWD(2022) 58 final} - {SWD(2022) 59 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

hodnotící provádění a dosažené výsledky programu Práva, rovnost a občanství na období 2014–2020

Cílem programu Práva, rovnost a občanství (dále jen „program REC“) bylo dále rozvíjet Evropu práv a rovnosti v souladu se strategií Evropa 2020. Tento program podporoval klíčové hodnoty, na nichž je Evropská unie založena, a přispíval k dalšímu rozvoji prostoru, kde jsou prosazovány, chráněny a účinně uplatňovány rovnost a práva osob zakotvené ve Smlouvě o Evropské unii, v Listině základních práv EU a v mezinárodních úmluvách o lidských právech.

Tato zpráva uvádí výsledky dosažené v rámci programu v souladu s povinností stanovenou v čl. 13 odst. 2 písm. c) právního základu programu¹ (dále jen „nařízení“). Nařízení ukládá Evropské komisi povinnost předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o hodnocení programu *ex post* do 31. prosince 2021. Tato zpráva, která se použije při rozhodování o následném programu, posoudí dlouhodobé dopady programu a udržitelnost jeho účinků. V roce 2021 však značný počet projektů (více než 40 %) zůstal vzhledem ke své víceleté životnosti nedokončen. Tuto situaci ještě zhoršila pandemie COVID-19, která byla příčinou prodloužení doby trvání u několika projektů. Komplexní hodnocení dlouhodobých výsledků a dopadů programu proto bude možné provést až v pozdější fázi.

Z těchto důvodů bude hodnocení *ex post* provedeno ve dvou částech. Tato zpráva představuje první část hodnocení. Vychází z údajů, které jsou v současné době k dispozici, poskytuje přehled o způsobu rozdělování finančních prostředků a hodnotí dosavadní výsledky programu. Ačkoli nový program Občané, rovnost, práva a hodnoty na období 2021–2027 (dále jen „program CERV“) již byl přijat, mimo jiné na základě výsledků průběžného hodnocení programu REC na období 2014–2020, tato první část hodnocení *ex post* předchozího programu objasní možné oblasti pro zlepšení, pokud jde o provádění nového programu CERV.

Druhá část hodnocení bude provedena později, jakmile budou k dispozici všechny konečné údaje, a ve spojení s průběžným hodnocením následujícího programu CERV. V této druhé části budou posouzeny dlouhodobé dopady programu a udržitelnost jeho účinků. V případě potřeby poskytne doporučení pro nový víceletý finanční rámec po roce 2027.

Ačkoli tato zpráva analyzuje všechny roční pracovní programy na období 2014 až 2020, ne všechny činnosti byly v době tohoto hodnocení zahájeny. Proto bylo stanoveno konečné datum 31. prosince 2020, aby byl vymezen rozsah této zprávy. Druhá část hodnocení *ex post* doplní přehled o analýzu zbývajících činností.

Tato zpráva vychází ze závěrů hodnocení², které vypracovala Evropská komise za podpory dodavatele.

1. ÚVOD A SOUVISLOSTI

Program REC na období 2014–2020 nahradil programy platné v programovém období 2007–2013, konkrétně program Daphne III, program Základní práva a občanství a dvě z oblastí politiky programu Progress³, a to „boj proti diskriminaci“ a „rovnost žen a mužů“.

¹ Nařízení (EU) č. 1381/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se zavádí program Práva, rovnost a občanství na období 2014 až 2020 (Úř. věst. L 354, 28.12.2013).

² Pracovní dokument útvarů Komise, průvodní dokument ke zprávě o hodnocení provádění programu Práva, rovnost a občanství na období 2014–2020.

Program REC byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1381/2013.

Nařízení stanoví jeho **obecný cíl**:

- přispět k dalšímu rozvoji prostoru, kde jsou prosazovány, chráněny a účinně uplatňovány rovnost a práva osob zakotvené ve Smlouvě o EU, Smlouvě o fungování EU, v Listině a v mezinárodních úmluvách o lidských právech, ke kterým Unie přistoupila.

Jeho **specifické cíle** jsou následující:

- prosazovat účinné provádění zásady zákazu diskriminace na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace a dodržovat zásadu zákazu diskriminace na základě důvodů uvedených v článku 21 Listiny,
- předcházet rasismu, xenofobii, homofobii a dalším formám nesnášenlivosti a bojovat proti nim,
- podporovat a chránit práva osob se zdravotním postižením,
- prosazovat rovnost žen a mužů a prosazovat začleňování hlediska rovnosti žen a mužů,
- předcházet násilí páchanému na dětech, mladých lidech a ženách a potírat ho a chránit oběti a další ohrožené skupiny,
- podporovat a chránit práva dítěte,
- přispívat k zajištění nejvyššího stupně ochrany soukromí a osobních údajů,
- podporovat a zlepšovat výkon práv vyplývajících z občanství Unie,
- umožnit spotřebitelům a podnikatelům na vnitřním trhu, aby prosazovali svá práva vyplývající z práva Unie, pokud jde o projekty financované v rámci programu Spotřebitelé.

Program provádí Evropská komise prostřednictvím přímého řízení.

Z hlediska **zeměpisného pokrytí** byly pro účast v programu způsobilé všechny členské státy EU a pro vybrané cíle také Lichtenštejsko, Island a Srbsko.

2. KLÍČOVÉ PRVKY A PROVÁDĚNÍ PROGRAMU

V souladu s článkem 5 nařízení **program podporoval široký rozsah činností**, včetně analytických činností, vzájemné výměny zkušeností, spolupráce, zvyšování povědomí a šíření informací, vzdělávacích činností, rozvíjení nástrojů, jako jsou vzdělávací sady/materiály/učebnice, a opatření k provádění jeho specifických cílů. Program podpořil **organizace** působící v oblasti sociálních a základních práv v celé Evropě, včetně: evropských sítí; veřejných nebo soukromých organizací, obvykle neziskového zaměření; celostátních,

³ Evropská komise (2015), Hodnocení *ex post* pěti programů prováděných v rámci finančního výhledu na období 2007–2013 – závěrečná zpráva. Hodnocení zvláštního programu: program Daphne, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/daphne_programme_evaluation_final_report.pdf; Hodnocení zvláštního programu: Základní práva a občanství, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/frc_programme_evaluation_final_report.pdf; Hodnocení *ex post* programu pro zaměstnanost a sociální solidaritu – PROGRESS na období 2007–2013 a doporučení pro programy navazující na program PROGRESS 2014–2020 <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12610&langId=en>.

regionálních a místních orgánů členských států EU; organizací občanské společnosti a mezinárodních organizací.

Široká veřejnost v zúčastněných zemích je rovněž **cílovou skupinou** (skupiny, které by měly prospěch buď přímo, prostřednictvím účasti na činnostech programu, nebo nepřímo, z prováděného programu), protože cíle a iniciativy programu jsou zaměřeny na podporu, ochranu a účinné uplatňování rovnosti a práv osob, zejména osob, které čelí diskriminaci, nesnášenlivosti nebo násilí, včetně migrantů a menšin.

Jak stanoví nařízení, program využíval jako hlavní mechanismy financování granty na činnosti, granty na provoz a zadávání veřejných zakázek.

2.1. Specifické cíle programu

Specifický cíl 1: Prosazování zákazu diskriminace

Program podpořil projekty pro boj proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Klíčovou oblastí v rámci tohoto cíle je zejména prosazování integrace Romů. V tomto ohledu program REC podporoval vnitrostátní romské platformy a úzce spolupracoval s členskými státy EU a jejich národními kontaktními místy pro Romy a s organizacemi občanské společnosti působícími v oblasti zákazu diskriminace a integrace Romů. Program rovněž financoval činnost evropské sítě orgánů pro rovné zacházení. Hlavním úkolem této sítě je posilování spolupráce a výměny informací o tématech týkajících se zákazu diskriminace mezi vnitrostátními orgány pro rovné zacházení určenými členskými státy.

Specifický cíl 2: Předcházení rasismu, xenofobii, homofobii a dalším formám nesnášenlivosti a boj proti nim

Projekty financované v této oblasti přispěly k lepšímu provádění stávajících právních předpisů EU v členských státech a k boji proti trestným činům z nenávisti a nenávistným verbálním projevům. Financované činnosti podporovaly zejména ochranu menšin před nárůstem populismu, extremismu a nesnášenlivosti.

Specifický cíl 3: Podpora práv osob se zdravotním postižením

Cílem tohoto specifického cíle bylo zvýšit povědomí o právech osob se zdravotním postižením a zlepšit jejich uplatňování, snížit překážky bránící jejich plnému zapojení do společnosti a využívání jejich práv. Toho bylo dosaženo především prostřednictvím grantů na provoz podporujících činností sítí na evropské úrovni, které se zasazují o práva osob se zdravotním postižením, a prostřednictvím veřejných zakázek zaměřených na shromažďování údajů, odbornou přípravu a zvyšování povědomí. V rámci ročního pracovního programu na rok 2014 bylo podpořeno zavedení evropského průkazu osob se zdravotním postižením s cílem usnadnit přeshraniční cestování osob se zdravotním postižením.

Specifický cíl 4: Prosazování rovnosti žen a mužů

Program financoval projekty na podporu zúčastněných zemí a příslušných zúčastněných stran při zlepšování vyváženého zastoupení žen a mužů ve všech oblastech života, zejména při ekonomickém rozhodování, a při prosazování rovné ekonomické nezávislosti žen a mužů. Financování v rámci tohoto cíle se zaměřilo také na snižování rozdílů v odměňování žen a mužů, jejich výdělcích a důchodech.

Specifický cíl 5: Předcházení násilí páchanému na dětech, mladých lidech a ženách a jeho potírání a ochrana obětí a dalších ohrožených skupin

Z programu byly financovány především projekty, které pomáhají chránit a podporovat oběti násilí, jako jsou ženy a děti, a činnosti zaměřené na zvyšování povědomí a předcházení násilí,

příčemž byly zapojeny organizace občanské společnosti působící v terénu. Program podpořil také zacházení s pachateli násilí. Posílení systémů ochrany dětí je jednou z priorit Komise a program podpořil práva dětí migrantů tím, že financoval mezinárodní organizace pracující přímo pro tyto děti a s těmito dětmi.

Specifický cíl 6: Podpora práv dítěte

Práva dítěte jsou prosazována prostřednictvím projektů zaměřených na justici zohledňující potřeby dětí a na ochranu zranitelných dětí (např. dětí opouštějících systémy náhradní péče a dětí v konfliktu se zákonem), a to podporou vzdělávacích aktivit pro státní zaměstnance, organizace občanské společnosti a právníky, kteří s nimi pracují.

Specifický cíl 7: Ochrana soukromí a osobních údajů

Program je hlavním zdrojem financování EU, pokud jde o ochranu údajů. Činnosti prováděné v rámci tohoto specifického cíle byly úzce spjaté s reformou ochrany údajů, která byla přijata v roce 2016. V rámci tohoto cíle byly z programu financovány činnosti na podporu zejména provádění a uplatňování nových právních předpisů EU o ochraně údajů ze strany členských států a odborného vzdělávání úřadů pro ochranu údajů a pověřenců pro ochranu údajů.

Specifický cíl 8: Občanství EU

Z programu byly financovány projekty, většinou činnosti zaměřené na zvyšování povědomí, s cílem podpořit zapojení občanů EU do občanského a politického života EU. Patřily mezi ně projekty, které měly občanům pomoci lépe si uvědomit svá práva vyplývající z občanství EU. V rámci tohoto specifického cíle byly financovány informační kampaně o právech vyplývajících z občanství EU se zvláštním zaměřením na volební práva s ohledem na volby do Evropského parlamentu v roce 2019.

Specifický cíl 9: Práva spotřebitelů a podnikatelů

V rámci programu byly rovněž financovány činnosti na podporu jednotlivců v postavení spotřebitelů a podnikatelů na jednotném trhu, aby mohli prosazovat svá práva vyplývající z práva EU. Cílem financování EU v této oblasti je pomoci zvýšit znalosti a povědomí o právech spotřebitelů, zejména na digitálním trhu.

2.2. Rozpočet

V tabulce 1 níže jsou uvedeny roční rozpočtové prostředky ve výši 426,8 milionu EUR na celé programové období. Částky se každoročně zvyšovaly z 54,2 milionu EUR v roce 2014 na 67,9 milionu EUR v roce 2020.

Tabulka 1. Plánovaná částka rozpočtu v jednotlivých letech

Rozpočtový rok	Plánovaná částka (EUR)	Roční navýšení (%)
2014	54 158 000	—
2015	56 323 637	4,0 %
2016	58 852 000	4,5 %
2017	62 515 000	6,2 %
2018	62 282 000	−0,4 %
2019	64 771 000	4,0 %
2020	67 913 000	4,9 %
Celkem	426 814 637	

Zdroj: roční pracovní programy na období 2014–2020

Největší část rozpočtu programu (25 %) byla přidělena na specifický cíl „předcházení násilí (Daphne)“. Specifický cíl na prosazování zákazu diskriminace (22 %) byl druhým cílem, kterému bylo přiděleno nejvíce rozpočtových prostředků. Úplné rozdělení je k dispozici v tabulce 2 níže.

Tabulka 2. Specifické cíle a plánované částky

Specifický cíl	Rozpočet (EUR)	Podíl
Předcházení násilí páchanému na dětech, mladých lidech a ženách a dalších ohrožených skupinách (Daphne)	109 835 157	25,73 %
Prosazování zákazu diskriminace	93 294 280	21,86 %
Předcházení rasismu, xenofobii, homofobii a dalším formám nesnášenlivosti a boj proti nim	56 321 000	13,20 %
Prosazování rovnosti žen a mužů a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů	50 066 000	11,73 %
Podpora práv zdravotně postižených osob	44 034 000	10,32 %
Podpora práv dítěte	31 740 200	7,44 %
Podpora práv vyplývajících z občanství EU	19 571 000	4,59 %
Zajištění nejvyššího stupně ochrany údajů	11 783 000	2,76 %
Prosazování práv spotřebitelů	10 170 000	2,38 %
Celkem	426 814 637	100 %

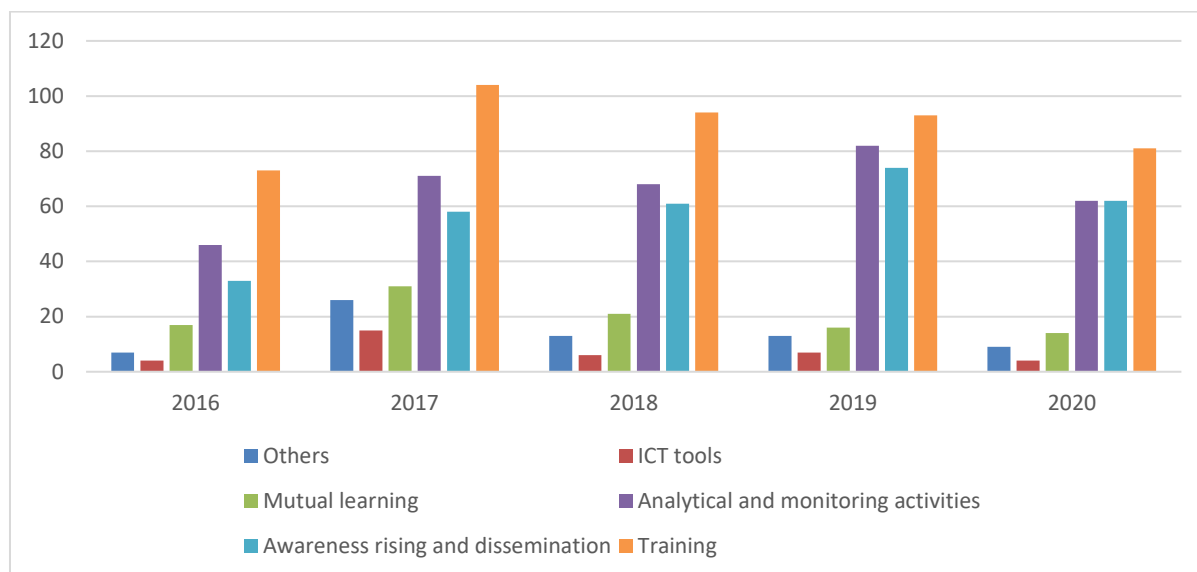
Zdroj: roční pracovní programy na období 2014–2020

2.3. Provádění

V období 2014–2020 bylo plánováno celkem **81 výzev k předkládání návrhů**. Největší počet těchto výzev se týkal specifického cíle „předcházení násilí (Daphne)“, a to osmnáct výzev. Vzhledem k tomu, že specifický cíl „práva spotřebitelů“ byl financován pouze prostřednictvím veřejných zakázek, nebyly k němu vyhlášeny žádné výzvy k předkládání návrhů. Celkem bylo v průběhu trvání programu uděleno **942 grantů na činnosti a grantů na provoz**.

Největší podíl činností financovaných z projektů REC v letech 2016–2020 lze klasifikovat jako „vzdělávací činnosti“ (35 %).

Obrázek 1. Druhy financovaných činností v jednotlivých letech (2016–2020)⁴

Pozn.: Svislá osa uvádí počet činností. Projekty mohou být zařazeny do více než jednoho druhu činnosti. Údaje před zavedením elektronických grantů v roce 2016 byly v jiném formátu a nemohly být pro tuto analýzu použity.

Zdroj: projektové dokumenty GR JUST (granty na činnosti a granty na provoz)

Většinu příjemců v období 2016–2020 tvořily neziskové organizace (57 %)⁵.

Důležitým mechanismem financování řady specifických cílů byly veřejné zakázky, které za celé období činily celkem **345 zakázek**. Nejvíce se tato možnost financování využívala u specifického cíle „rasismus a další formy nesnášenlivosti“, kde bylo v daném období zadáno 112 veřejných zakázek.

Celkem bylo na veřejné zakázky a služby přiděleno přibližně **81 milionů EUR**. Nejčastějším druhem veřejných zakázek byly zakázky na analytické a monitorovací činnosti.

Podle shromážděných údajů byli v období 2014–2015 skupinou, na kterou byla podpora nejvíce zaměřena, mladí lidé (včetně dětí), následovaní ženami a studenty. V období 2016–2020 vzrostla podrobnost informací o cílových skupinách a skupinou, na kterou byla podpora nejvíce zaměřena, se stali odborníci, následovaní ženami a dětmi. Dalšími významnými skupinami jsou občané EU, mladí lidé a komunity.

2.4. Hlavní dosažené výsledky programu

Zavedení systému ukazatelů pro program REC bylo užitečné pro měření dosažených výsledků. Článek 14 nařízení o programu REC uvádí ukazatele, které slouží jako základ pro sledování a hodnocení.

Údaje shromážděné ze zpráv o projektech ukazují, že v období 2016–2020 bylo informačními a propagačními kampaněmi osloveno nebo se akcí za účelem zvyšování povědomí zúčastnilo nejméně **80 milionů lidí**. Toto číslo zahrnuje různé cílové skupiny, z nichž nejpočetnější je široká veřejnost (přibližně 46 milionů); následována občany EU (přibližně 19 milionů); ženami (přibližně 4 miliony) a vědeckou obcí, občanskou společností, tvůrci politik,

⁴ Údaje za období 2014–2015 nejsou k dispozici.

⁵ Údaje za období 2014–2015 nejsou k dispozici.

sdělovacími prostředky (přibližně 3 miliony); jednotlivci patřícími ke komunitě LGBT (cca 1 milion) a zastupujícími podniky/společnostmi (cca 1 milion).

Kromě toho se přibližně **85 000 osob** účastnilo výměnných akcí a akcí týkajících se vzájemné výměny zkušeností a nejméně **1,5 milionu osob** se účastnilo vzdělávacích činností.

Na základě dostupných důkazů je zdaleka nejčastěji uváděným výsledkem **zvýšení znalostí a povědomí zúčastněných stran a konečných příjemců**, které uvedlo **78 % projektů**, u nichž byla k dispozici technická zpráva. To je v souladu s intervenční logikou programu: cílem je vyvolat změnu chování ve společnosti, pro kterou je zásadní zvyšování povědomí.

Celkem **645 přeshraničních nástrojů a mechanismů** pokračovalo i po skončení projektů, včetně formálních poradních skupin, memorand/dohod o spolupráci a sítí.

V průběhu období provádění obdržel program REC velký počet žádostí (4 903). Na každý udělený grant připadalo přibližně pět žádostí. Celkově byla **průměrná míra úspěšnosti získání grantu v programu REC 17 %**. Projekty nebyly v členských státech rozděleny rovnoměrně. Hlavním důvodem je skutečnost, že některé země předložily obzvláště velký počet žádostí. Je důležité zdůraznit, že granty na provoz, z nichž jsou financovány především sítě v celé EU, zaručily spravedlivé zeměpisné pokrytí na úrovni EU.

Vedle ukazatelů stanovených v nařízení bylo vypracováno několik dalších ukazatelů pro měření dosažených výsledků programu.

Ačkoli v době přípravy tohoto dokumentu jsou k dispozici pouze částečné údaje, u většiny ukazatelů se dosažení cílů do roku 2020 ve vztahu k obecnému cíli programu⁶ zdá být náročné vzhledem k tomu, že Evropa opouští dlouhou finanční recesi, která se v roce 2020 ještě zhoršila v důsledku krize způsobené onemocněním COVID-19. Pouze cíl pro ukazatel „*procento Evropanů, kteří se považují za □,dobře‘ nebo ‚velmi dobře‘ informované o právech, která mají jako občané Unie*“, byl splněn mnohem dříve než v roce 2020.

K hodnocení výkonnosti programu na úrovni jednotlivých specifických cílů bylo použito několik dalších ukazatelů. Z dosud dostupných údajů vyplývá, že cíle několika ukazatelů byly splněny nebo překročeny⁷.

Ve vztahu k výchozí situaci popsané v posouzení dopadů z roku 2011⁸ a v hodnocení *ex post* tří předchozích programů (Daphne III, Základní práva a občanství a programu Progress)⁹ z roku 2015 vyplývá, že téměř všechny tehdy zjištěné obtíže byly v programu REC překonány, s výjimkou přetrvávající zeměpisné nerovnováhy.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ

3.1. Účinnost

Na základě shromážděných kvalitativních důkazů bylo provádění programu REC účinné a přispělo k dosažení jeho celkových cílů. K jeho úspěchu přispěla zejména **kvalita většiny**

⁶ Přispět k dalšímu rozvoji prostoru, kde jsou prosazovány, chráněny a účinně uplatňovány rovnost a práva osob (zakotvené ve Smlouvě o Evropské unii, Smlouvě o fungování Evropské unie, v Listině základních práv a v mezinárodních úmluvách o lidských právech, ke kterým Unie přistoupila).

⁷ Například „podíl obyvatel, kteří se považují za dobře nebo velmi dobře informované o právech, která mají jako občané Unie“, „úroveň důvěry spotřebitelů v přeshraniční nákupy“, „podíl lidí, kteří považují domácí násilí na ženách za nepřijatelné“.

⁸ SEC(2011) 1364 final, tamtéž.

⁹ Evropská komise (2015), Hodnocení *ex post* pěti programů prováděných v rámci finančního výhledu na období 2007–2013 – závěrečná zpráva, tamtéž.

projektů, která umožnila realizaci cílených akcí, jako jsou kampaně ke zvýšení povědomí, odborné vzdělávání a vzdělávací kurzy, zveřejňování materiálů, výzkum a příslušné údaje. Jak ze sekundárního výzkumu, tak z šetření v terénu vyplývá, že **téměř všechny dokončené projekty dosáhly očekávaných výsledků**.

Činnosti a dosažené výsledky všech projektů zařazených do vzorku přímo souvisely se specifickými cíli programu. Celkově shromážděné důkazy naznačují, že program REC přispěl ke **zvýšení znalostí o „měkkém“ i „tvrdém“ právu EU**.

Složitá souhra vnitřních i vnějších faktorů podporovala i brzdila realizaci programu. Vnitřní faktory se týkají především obtíží spojených s procesem podávání žádostí, vnitřní kapacity projektových partnerů a druhu a kvality projektového konsorcia. Běžné vnější faktory se týkají dopadu vnějších ořesů, jako byla pandemie COVID-19, a výzvy spojené se zapojením veřejných subjektů a zúčastněných stran do plánovaných činností.

V analýze se zjistilo, že mezi faktory úspěchu projektů REC patří kvalita partnerství, spojení organizací se vzájemně se doplňujícími odbornými znalostmi, zahrnující manažerské a koordinační dovednosti se zkušenostmi s prací s cílovými skupinami v terénu. Dalším prvkem úspěchu je schopnost projektů reagovat na cíle výzev a zároveň sledovat dlouhodobé strategie provádějících organizací.

3.2. Účelnost

Stávající kvalitativní důkazy ukazují, že **přínosy realizace projektů převažují nad náklady** a v tomto smyslu bylo dosaženo účelnosti. Příjemci však stále považují náklady spojené s administrativní zátěží za problematické, zejména v souvislosti s postupy podávání žádostí a zpráv. Většina příjemců označila administrativní zátěž za důležitou složku nákladů, zároveň však uznala, že zatěžující administrativní požadavky jsou legitimní, pokud jde o transparentnost a spravedlnost při využívání veřejných prostředků.

Administrativní náklady programu REC jsou v průměru vnímány jako vyšší ve srovnání s jinými alternativami mimo EU nebo s vnitrostátními programy. Vnitrostátní a mezinárodní nástroje financování jsou považovány za méně náročné, pokud jde o požadavky na podávání žádostí a podávání zpráv.

Z hlediska **přínosů** program REC nabízí možnost pracovat na nadnárodní úrovni, sdílet osvědčené postupy a budovat vztahy s partnery v konsorciu a posilovat interní schopnosti a odborné znalosti. Účast na projektech financovaných EU přináší i nehmotné výhody, jako je lepší pověst a **větší důvěryhodnost jejich organizace**.

Hodnocení zjistilo **nevyčerpání prostředků u 82 % projektů** zařazených do vzorku. Nevyčerpání prostředků je sice v analyzovaném vzorku rozšířené, ale většina dotazovaných projektů uvedla nevyčerpání prostředků ve výši přibližně 10–12 %, což bylo přičítáno zejména pandemii COVID-19 a následnému zastavení schůzek a činností vyžadujících osobní přítomnost, což vedlo k úsporám, pokud jde o cestovní náklady a náklady na pobyt týkající se osobních schůzek, seminářů a dalších akcí.

V porovnání s předchozími programy došlo ke zlepšení rychlého přijetí / zveřejnění výzev zveřejněných v rámci programu REC a jejich předvídatelnosti. Informace získané z rozhovorů s opakujícími se příjemci ukazují, že **sloučení předchozích programů značně zjednodušilo postupy řízení a provádění**.

3.3. Relevance

Potřeby zjištěné v době přijetí nařízení o programu REC jsou **i nadále důležité** pro zajištění toho, aby se v celé EU prosazovala rovnost a práva zakotvená v Listině základních práv EU a

dalších právně závazných nástrojích. Kromě toho se program stále přizpůsobuje novým potřebám a hrozbám, jako je například nárůst nenávistných verbálních projevů.

Analýza rovněž potvrdila, že opatření prováděná v rámci programu REC odpovídají potřebám zúčastněných stran, jako je zlepšování znalostní základny, sdílení osvědčených postupů prostřednictvím vzájemného výměny zkušeností, budování kapacit a strukturální podpora konkrétních organizačních struktur. Kromě toho byl program důležitý z hlediska zaměření na zamýšlené konečné příjemce – v konečném důsledku na veřejnost EU. To bylo potvrzeno několika složkami podkladů pro hodnocení, například analýzou vytěžování textů, výběrem vzorků projektů a konzultacemi se zúčastněnými stranami.

Pokud jde o možnost programu vybrat nejdůležitější příjemce, byly identifikovány dva druhy příjemců, kteří jsou obzvláště důležití, ale jejichž zapojení je méně pravděpodobné: i) orgány veřejné správy, u nichž lze překážky účasti vysledovat především v nedostatku administrativních kapacit a vyhrazených lidských zdrojů; ii) malé místní organizace, pro které je proces podávání žádostí velmi složitý a požadavek na zajištění spolufinancování náročný.

3.4. Soudržnost

V programu REC se výzvy k předkládání návrhů řídí konkrétním strategickým vývojem a prioritami EU. Tímto způsobem program REC působil jako spojovací článek napříč prioritami EU, v souladu s dalšími iniciativami EU, jako je agenda EU v oblasti spravedlnosti do roku 2020, strategický závazek ohledně rovnosti žen a mužů na období 2016–2020, evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením na období 2010–2020, seznam opatření Komise na posílení rovnosti LGBTI a rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020. Analýza rovněž naznačuje určitou úroveň soudržnosti s vnitrostátními politikami a vývojem na úrovni projektů.

3.5. Přidaná hodnota EU

Přidaná hodnota programu REC pro EU byla posuzována podle následujících čtyř kritérií:

- 1) podpora provádění právních předpisů EU a zvyšování povědomí o právech z nich vyplývajících;
- 2) zvýšení vzájemné důvěry mezi členskými státy a přeshraniční spolupráce;
- 3) rozvoj a šíření osvědčených postupů;
- 4) vytváření standardů, praktických nástrojů a řešení, které se zabývají problémy v celé EU.

Program byl ve všech těchto aspektech úspěšný, a to díky své nadnárodní povaze. Analýza identifikovala další prvky přidané hodnoty programu pro EU:

- Představuje důležitý zdroj financování, který příjemcům umožňuje realizovat další projekty zaměřené na výzvy, k jejichž řešení byl program REC vytvořen.
- Získání finančních prostředků EU a provádění činností pod záštitou programu REC mělo pro projekty pozitivní důsledky v podobě lepší pověsti a většího zviditelnění, které by žádný vnitrostátní příspěvek nemohl vytvořit.
- Program REC byl důležitou hnací silou pro inovace, protože pro testování inovativních a nadnárodních akcí je k dispozici jen málo vnitrostátních finančních prostředků.

- Program REC vyvolal účinek rozsahu¹⁰ tím, že rozšířil opatření prováděná příjemci způsobem, který by intervence na vnitrostátní úrovni mohly jen stěží udržet.

Příjemci uvádějí, že klíčovým výsledkem jejich účasti v programu je přeshraniční spolupráce a nadnárodní partnerství a sítě a vzájemná výměna zkušeností mezi partnery. Nadnárodní rozměr je zřejmý zejména u příjemců grantů na provoz, a to vzhledem k jejich evropské působnosti; jejich činnosti by nemohly být podobně rozvíjeny prostřednictvím vnitrostátního financování nebo financování z jiných zdrojů než z EU.

3.6. Spravedlnost při financování

Zdroje a podpora programu REC **nebyly rozděleny rovnoměrně mezi zúčastněné země** a rozdělování zdrojů REC se soustředilo na malý počet zemí – především na Itálii, Belgii, Řecko a Španělsko, odkud žadatelé podávají žádosti častěji. Tento obrázek se však změní, jakmile se vezme v úvahu počet obyvatel zúčastněných zemí, protože některé menší země mají v porovnání se svým počtem obyvatel velký počet příjemců (např. Malta a Kypr). Kromě toho byla poměrně vysoká účast v Rumunsku a Bulharsku.

Celkově lze říci, že programové financování se dostává k **různým cílovým skupinám spravedlivým způsobem**, a to i přes soustředění prostředků programu REC na tři specifické cíle. Program se často v rámci různých specifických cílů zaměřoval na stejné cílové skupiny.

Významné finanční prostředky byly věnovány na podporu průřezových priorit týkajících se rovnosti žen a mužů, práv dětí a práv osob se zdravotním postižením. V prováděcí fázi byly výzvy k předkládání návrhů zaměřené na rovnost žen a mužů, práva osob se zdravotním postižením a práva dětí většinou organizovány v rámci příslušných specifických cílů. Přestože existuje dobré povědomí o významu začleňování hlediska rovnosti žen a mužů, u schválených projektů programu REC existuje obecně nedostatek znalostí o osvědčených postupech, pokud jde o nejlepší přístupy k řešení začleňování hlediska rovnosti žen a mužů v činnostech financovaných mimo specializované projekty. Při vypracovávání svých žádostí mají příjemci potíže s formulací přístupu založeného na rovnosti žen a mužů.

3.7. Zjednodušení

Nedávno zavedený systém pro podávání žádostí (portál pro financování a nabídková řízení) zjednodušil postup podávání žádostí a zlepšil sběr a shromažďování údajů získaných ze sledování. Příjemci obecně kladně hodnotí nové nástroje informačních technologií vyvinuté pro podávání žádostí a pro správu grantů a považují je za účinné a snadno použitelné. Tendence k větší digitalizaci je jednoznačně vnímána jako pozitivní vývoj, i když by stále mohl existovat prostor pro další zjednodušení procesu, zejména pokud jde o administrativní zátěž týkající se dokumentace vyžadované od žadatelů.

4. ZÁVĚRY A DALŠÍ POSTUP

Program REC na období 2014–2020 byl zahájen v době, kdy dopady hospodářské a finanční krize vedly k celkovému snížení objemu vnitrostátních zdrojů a finančních prostředků, které jsou k dispozici pro sociální otázky a otázky v oblasti práv. V této tíživé politické a hospodářské situaci prokázal program svou **přidanou hodnotu EU a svou zásadní úlohu při rozvoji evropského prostoru rovnosti a práv**.

¹⁰ Účinkem rozsahu se rozumí „rozšíření stávajících opatření podporou skupin nebo oblastí politiky, které by jinak takovou podporu nezískaly“.

Program REC **je nadále relevantní** vzhledem k měnícím se potřebám zúčastněných stran a veřejnosti EU. To bylo zajištěno díky jeho **flexibilní povaze programování**, včetně každoročního stanovení priorit podle vznikajících politických potřeb a otázek, a dialogu s organizacemi občanské společnosti.

Celkově bylo na základě shromážděných kvalitativních důkazů provádění programu REC **účinné a přispělo k dosažení jeho celkových cílů**. Bylo to zejména díky **kvalitě většiny projektů** realizovaných z finančních prostředků REC, které umožnily realizaci konkrétních opatření, jež přímo **odpovídají měnícím se potřebám v terénu**.

Jak vyplývá ze sekundárního výzkumu i šetření v terénu, projekty byly z velké části úspěšné při provádění plánovaných činností a **téměř všechny dokončené projekty dosáhly očekávaných výsledků**.

Kvalitativní důkazy shromážděné v rámci studie naznačují, že **přínosy programu REC převažují nad náklady**.

Z porovnání s výchozí situací popsanou v posouzení dopadů z roku 2011¹¹ a v hodnocení *ex post* tří předchozích programů (Daphne III, Základní práva a občanství a programu Progress)¹² z roku 2015 vyplývá, že téměř všechny tehdy zjištěné obtíže byly v programu REC překonány, s výjimkou přetrvávající zeměpisné nerovnováhy.

Hodnocení rovněž identifikovalo řadu poznatků, kterými se zabývá nástupce programu REC, program CERV, zejména potřebu vytvořit spolehlivější rámec pro sledování, který by systematicky shromažďoval informace o výstupech a dosažených výsledcích, zvážit další opatření ke zlepšení zeměpisné vyváženosti, uplatňovat přístup více zaměřený na výsledky, snížit administrativní zátěž pro žadatele a příjemce a posílit začleňování hlediska rovnosti žen a mužů.

¹¹ SEC(2011) 1364 final, tamtéž.

¹² Evropská komise (2015), Hodnocení *ex post* pěti programů prováděných v rámci finančního výhledu na období 2007–2013 – závěrečná zpráva, tamtéž.